

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. v. Vtrum ad vniuersale sufficiat abstractio sola sine vlla notitia
comparatiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

cum quolibet eorum, manens constitutum ex multis realiter diuersis; sed potest identificari desinens esse constitutum ex multis realiter diuersis: huiusmodi esse vniuersale sapientis dictum est.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam vt respondeatur, tollenda est magna æquiuocatio. Aduerto enim, eos qui dicunt fieri vniuersale per præcisionem obiectiuam, non dicere quod illi cognitioni respondeat aliquid ex parte obiecti, quod in se à parte rei sit vnum; nam quidquid responderet illi cognitioni, est in se à parte rei multiplex, & singulare, specificatiue sumptum. Dicunt igitur, quod illi cognitioni responderet aliquid, quod reduplicatiue sumptum, siue prout est obiectum, sit vnum per denominationem extrinsecam à cognitione intellectus; & illud formaliter non sunt hæcitates Petri & Pauli; sed ipsa ratio naturæ, quæ in se multiplex est; & dum ita cognoscitur, vna est extrinsecè, non autem intrinsecè. Vnde ad argumentum

Respondeo ad illam maiorem: illud quod non est tale nisi per denominationem à cognitione, non responderet cognitioni ex parte solius obiecti specificatiue sumpti, prout est res, concedo; ex parte solius obiecti prout est obiectum reduplicatiue, nego. Vnde nulla ratio in se, à parte rei vna responderet cognitioni, quæ sit vniuersale; sed responderet ex parte obiecti ratio, quæ vna est per denominationem ab operatione intellectus. Similiter quidquid responderet ex parte solius obiecti vt res est specificatiue, non includit cognitionem; quod autem vniuersale responderet cognitioni ex parte obiecti vt obiectum est reduplicatiue, includit cognitionem connotando illam extrinsecè; sicut homo cognitus, quatenus est in se, non includit cognitionem, sed reduplicatiue vt cognitus reuera illam includit, vt patet; debet enim connotare cognitionem. Ex quo patet solutio primæ confirmationis. Ad secundam autem concedo vnitatem vniuersalis pendere à cognitione tanquam à causa formali extrinsecè denominante; sic enim illa vnitatis se tenet ex parte cognitionis vt formæ denominantis; ex parte autem obiecti, tanquam rei denominatæ; & est vnitatis cognitionis intrinsecè tanquam formæ denominantis; vnitatis autem obiecti extrinsecè tanquam rei denominatæ: semper enim dixi vnitatem vniuersalem esse denominationem extrinsecam à conceptu intellectus.

Solutio
quartæ.

Ad quartam respondeo vniuersale esse aptum prædicari de multis secundum naturam substratam vniuersalitati, non secundum abstractionem, & formalitatem vniuersalis. Quod æquè valet in genere vniuersalis, sub quo sunt species participant rationem vniuersalis; genus enim vniuersalis prædicatur de inferioribus secundum substratum rationi communi, & genericæ ipsius vniuersalis.

SECTIO IV.

Vtrum ad vniuersale sufficiat abstractio sola sine ulla notitia comparatiua.

Notitia
compara-
tiua quid
sit.

Dixi ad vnitatem vniuersalem requiri abstractionem naturæ à singularibus, sed præteream contendunt plerique Philosophi, cognitionem etiam requiri, per quam eadem comparatur cum inferioribus, à quibus est abstracta, & de quibus prædicari potest. Comparisonem appellant a cognitionem intellectus, per quam natura abstracta concipitur habere inferiora, & ad illa referri, cum tamen de facto non referatur, quia relatio realis est inter duo, quæ realiter distinguuntur; natura verò,

A & inferiora eius non distinguuntur, ideo ad illa non potest esse nisi relatio rationis, cuius cognitio est propriè notitia illa quam appellamus comparatiua.

Controuersia igitur est, vtrum huiusmodi comparatio naturæ ad inferiora sit prorsus necessaria, vt natura sit formaliter vniuersalis.

Ratio verò dubitandi primò est, quia totum esse vniuersale est cognosci: sed totum esse vniuersale est esse vnum aptum inesse pluribus; ergo totum esse illius est cognosci vnum aptum inesse pluribus; sed non potest cognosci vnum aptum inesse pluribus, nisi per comparisonem: ergo vt fiat vniuersale, necessaria est comparatio.

Secundò illud est essentiale alicui, per quod illud definitur: sed vniuersale definitur per comparisonem cum pluribus: ergo comparatio necessaria est vt fiat vniuersale. Imò quod est respectum, includit comparisonem: vniuersale est aliquid respectum: ergo vniuersale includit essentialiter comparisonem. Denique quidquid conuenit naturæ per intellectum, debet cognosci ab intellectu: sed per solam abstractionem sine comparatione non cognoscitur vnitatis & aptitudo essendi in pluribus: ergo per solam abstractionem sine comparatione non conuenit naturæ per intellectum vnitatis & aptitudo essendi in pluribus: ergo per solam abstractionem natura non fit vniuersalis, cum non fiat vna & apta inesse pluribus.

C Tertio nulla res potest etiam directè cognosci sine sua essentia: sed vnitatis & aptitudinis est essentia vniuersalis: ergo sine vnitatis & aptitudinis cognitio non potest vniuersale. Denique illud est constitutum vniuersale, quod est illius distinctum: sed sola comparatio, non autem abstractio, distinctum est vniuersale; genus enim, species, differentia, proprium, & accidens non distinguuntur nisi per ordinem ad diuersa inferiora; genus v.g. quod prædicabile sit de pluribus specie differentibus; species de numero differentibus. Imò risibilibus abstracta potest esse species, si comparatur cum hac numero risibilitate; & erit proprium, si comparatur cum Petro & Paulo: ergo videtur clarum, quod comparatio requiritur ad vniuersalitatem.

Dico quartò, comparisonem naturæ cum inferioribus omnino requiri, vt reflexè cognoscatur vniuersale iam factum, siue vt cognoscatur aliquid esse vniuersale: non requiri autem vno modo comparisonem, sed abstractionem sufficere vt fiat vniuersale.

Prima pars probatione non eget, sed explicatione. Potest videlicet dupliciter cognosci vniuersale: primò directè, secundò reflexè. Cognoscere directè vniuersale est cognoscere id quod est vnum aptum inesse pluribus, non cognoscendo tamen illud vniuersale esse vnum aptum inesse pluribus. Cognoscere reflexè vniuersale est cognoscere aliquid esse vnum aptum inesse pluribus, seu cognoscere aliquid habere vnitatem & aptitudinem vt sit in pluribus; quod est cognoscere vniuersale quatenus est vniuersale. Non est igitur difficile colligere, quare comparatio requiratur ad cognoscendum reflexè vniuersale; quia cognoscere explicitè vnitatem naturæ cum aptitudine vt sit in pluribus, est comparare naturam ad inferiora: hoc est cognoscere reflexè vniuersale: ergo non potest cognosci reflexè vniuersale, quin fiat comparatio, quæ non est aliud quàm cognoscere naturam cum ordine ad plura.

Secunda pars aduersarios plures habet ex Schola. Nam S. Thome & Scoti tenent eam Sotus q. 3. Suarez, disp. 6. s. 6. Hurradus, Aueris, Arriaga, Toletus, Conimbricenses.

Ratio

prima ratio. Ratio autem primò est, quia tunc natura fit vniuersalis, quando fit vna & apta inesse pluribus: per soiam abstractionem, seclusa comparatione, natura fit vna & apta inesse multis, quæ se habet eodem modo obiectiue, ac se haberet realiter vniuersale illud Platonicum si existeret, natura videlicet existens à singularibus auulsa; & tamen vna & apta inesse in illis singularibus, ac illa omnia veluti sigillare: natura abstracta obiectiue se habet eodem modo, quo se haberet vniuersale illud Platonicum si existeret: ergo natura abstracta est verè vna & apta inesse multis. Probatur minor, nam maior nullà eget probatione. Sicut idea illa esset realiter à singularibus auulsa, sed apta tamen vt existeret in illis; ita hæc natura per intellectum auulsa esset à singularibus, & proximè apta vt illis per intellectum attribueretur: ergo illa natura sic abstracta per intellectum eodem modo se haberet obiectiue, quo se haberet realiter vniuersale Platonicum, si realiter existeret.

Eufasio praecluditur. Responderi potest, ideam illam Platonicam, si realiter existeret, habituram existentiam absolutam, cuius totum esse non esset cognosci: naturam verò abstractam à singularibus per intellectum, necessariò dicere respectum ad multa, quia totum esse illius est esse vnam aptam inesse pluribus.

Sed contrà, manet enim semper primum argumentum. Illa natura per intellectum est vna & apta inesse multis, quæ se habet eodem modo obiectiue, quo se haberet idea illa Platonica, si realiter existeret; quomodo enim illa natura non est eodem modo vna & apta per intellectum, quæ habet per intellectum omnia illa eadem, quæ haberet realiter, si existeret à parte rei. Illa natura per abstractionem huiusmodi est; quæ duæ præmissæ videntur negari nullo modo posse: ergo sequitur ex illis certa conclusio, quod natura per abstractionem fiat vniuersalis. Quod autem idea Platonica, si esset à parte rei, esset etiam respectiua, patet; quia illa idea esset apta inesse pluribus singularibus: ergo haberet respectum ad illa æquæ ac natura, quæ abstracta est per intellectum. Cum verò additur totum esse vniuersalis per intellectum esse cognosci, concludit, naturam non posse fieri vniuersalem, nisi abstractio interueniat, per quam cognoscatur natura sine singularibus; sed non respondet argumento, quod necessariò concludit naturam abstractam esse reuerà vniuersalem.

Secunda ratio. Secundò illa natura est actus & positiue vniuersalis, quæ actus & positiue vna est apta inesse multis; natura per abstractionem sine comparatione huiusmodi est; quod probatur. Primò quidem de vnitæte positiua; dicunt enim aduersarij, naturam abstractam esse vnam negatiue. Illud est positiue vnum, de quo affirmari potest indiuisio, & negari diuisio in plura; nam esse vnum negatiue, est nec posse dici diuisum, nec indiuisum; sed de natura abstracta potest affirmari indiuisio, & negari diuisio in plura, de quo possunt negari causæ multitudinis, nimirum hæcæitates: sed de natura abstracta ab hæcæitatibus negari possunt hæcæitates: ergo de natura abstracta affirmari potest indiuisio & diuisio negari. Deinde tunc conceptus obiectiue est vnus positiue per denominationem extrinsecam, quando terminat vnum conceptum formalem: sed natura abstracta terminat actum conceptum formalem vnum: ergo est vna extrinsecè, & denominatione. Iam verò, quod natura

A abstracta positiue sit apta inesse pluribus, probò. Illud est positiue aptum vt sit in pluribus, quod absque alio superaddito potest positiue affirmari de pluribus: natura abstracta positiue affirmari potest de pluribus: ergo est positiue apta vt sit in pluribus.

B Tertio probò vniuersale destrui per omnem comparationem, atque adeò non fieri per illam. Per illud destruitur vniuersalitas, per quod destruitur abstractio natura à singularibus: per comparationem destruitur abstractio, vt patet, quia illud destruit abstractiōem ab indiuiduis, quod concipit naturam in indiuiduis: comparatio quælibet concipit naturam in indiuiduis, non enim concipi possunt etiam per primam apprehensionem indiuidua, prout inferiora talis natura, nisi concipiatur natura in indiuiduis: ergo comparatio destruit abstractiōem. Imò manifestum videtur, quod destruat vnitatem, atque adeò vniuersalitatem, quia multiplicitas destruit vnitatem: sed non possunt concipi plura inferiora sine multiplicitate: ergo per comparationem destruitur vnitatis.

C Ad primam respondeo illo argumento & aliis omnibus probari tantum comparationem naturæ ad inferiora esse necessariam, vt cognoscatur reflexè naturam esse vniuersalem; non probari, quod non sufficiat abstractio, vt fiat vniuersalis. Ad argumentum ergo distinguitur maior: esse vniuersalis est cognosci directè ac specificatiue id quod est vnum aptum inesse multis, concedo; cognosci reflexè ac specificatiue illud esse vnum aptum inesse multis, nego. Potest autem sine comparatione cognosci directè vnum aptum inesse multis; non potest cognosci reflexè, ac reduplicatiue prout est vnum aptum inesse multis.

D Ad secundam respondeo quedam essentialia esse posse rebus vt sint, quedam verò essentialia vt à nobis intelligantur, & explicentur. Comparatio cum pluribus non est essentialis vniuersali vt sit vniuersale, sed tantum vt à nobis explicetur & intelligatur esse vniuersale. Distinguitur ergo maior. Nihil fieri potest sine eo quod est ipsi essentialia vt existat, concedo; sine eo quod est ipsi essentialia vt explicetur à nobis iam factum, nego. Comparatio autem non est essentialis vniuersali vt existat, sed tantum vt explicetur iam factum. Illud, sine quo vniuersale definiri non potest, est essentialia illi vt cognoscatur & explicetur iam factum; non est essentialia illi vt existat. Sunt enim aliqua entia relatiua secundum dici, quæ non possunt definiri, & explicari sine ordine ad aliud, & tamen sunt omnino absoluta. Vniuersalitas eo modo est respectiua, neque potest explicari nisi per comparationem ad inferiora; sine qua tamen comparatione potest existere, & cognosci directè, non autem reflexè. Deinde maior illa manifestè falsa est. Quidquid conuenit naturæ per intellectum, debet cognosci ab intellectu. Nam esse cognitum, conuenit pariter per intellectum, id est per denominationem extrinsecam ab intellectu; quod tamen non est necesse cognosci ab intellectu.

E Ad tertiam respondeo, nunquam vniuersale cognosci directè, quin cognoscatur directè vnitatis & aptitudinis, id est quin cognoscatur id quod habet vnitatem & aptitudinem; sed non esse tamen necesse vt in actu signato & reflexè cognoscatur vnitatis & aptitudo, id est vt cognoscatur naturam habere vnitatem & aptitudinē. Sicut possum cognoscere hominem, quin cognoscam illum esse animal rationale; quamvis non possim illum cognoscere, nisi cognoscam animal rationale, siue id quod est animal

Solutio primæ dubit.

Solutio secundæ dubit.

Solutio tertiæ dubit.

animal rationale. Deinde nego vniuersalia inuicem distingui per solam comparisonem, quamvis explicari propriè nequeat à nobis eorum distinctio sine comparatione. Imò vniuersalia neque constituuntur, neque distinguuntur per abstractionem, aut per comparisonem, sed per diuersam aptitudinem essendi in inferioribus; quæ aptitudo fit quidem per abstractionem, sed non est abstractio vel comparatio.

SECTIO V.

De proprietatibus generalibus vniuersalium.

Explicatà existentia & essentia vniuersalium, sequuntur duæ proprietates, de quibus est controuersia. Prima est eorum realitas: secunda prædicabilitas. Quomodo autem vniuersale sit obiectum scientiæ, satis videtur dictum in disputatione de scientia. Quomodo sit ingenerabile & incorruptibile secundum naturam substratam vniuersalitati, constat ex disputatis de conceptu entis.

§. I.

Utrum vniuersale sit ens reale.

Materialis vniuersalis, id est natura, quæ denominatur vniuersalis, sine dubio est realis, cum sit ipsamet natura indiuiduorum; sed difficultas est, utrum vniuersalitas actualis, quæ non conuenit naturæ nisi per intellectum, sit reale illius accidens, an verò accidens dumtaxat fictum; si enim sit reale accidens, natura ut vniuersalis formaliter erit ens reale; si autem sit accidens fictum, natura formaliter ut vniuersalis erit ens rationis.

Prima dubit. Ratio verò dubitandi primò est, quia illud est ens rationis, quod habet tantum esse in intellectu: vniuersale habet tantum esse obiectiue in intellectu: ergo vniuersale est ens rationis. Probatur minor. Illud habet tantum esse obiectiue in intellectu, quod non est nisi dum cognoscitur, seu cuius totum esse est cognosci, & obiecti intellectui: sed vniuersale non est nisi dum cognoscitur, & totum eius esse est cognosci: ergo vniuersale habet tantum esse obiectiue in intellectu.

Secunda. Secundò vniuersale nec est, nec esse potest à parte rei: ergo est verum ens rationis, & habet tantum esse obiectiue in intellectu.

Tertia. Tertio tunc fit ens rationis, quando res aliter concipitur quàm sit, & quàm esse possit, assignando illi aliquid quod non habet: sed quando natura fit vniuersalis, necessariò concipitur aliter quàm sit, vel esse possit, assignando ei aliquid: ergo fit ens rationis. Probatur minor. Quando fit vniuersale, natura concipitur vna & apta ut sit in pluribus, cum tamen à parte rei nec sit, nec esse possit vna & apta inesse pluribus: ergo cum fit vniuersale, concipitur res aliter quàm sit, assignando ei aliquid. Confirmatur, quia natura nec est, nec esse potest sine singularitate: quando fit vniuersale, natura cogitatur sine singularitate: ergo natura cogitatur aliter quàm sit, vel esse possit.

Conclusio affirmans. Dico primò, vniuersale formaliter sumptum esse ens omnino reale, neque necesse villo modo esse, ut in eo fabricando fiat ens rationis. Aduersantur cum S. Thom. & Caietan. Suarez, Vasquez, & plerique Recentiores.

Probatio. Ratio tamen est, quia duobus modis potest aliquid esse ens reale alicuius naturæ. Primò ita ut sit intrinsecè in illa: secundò ita ut extrinsecè tan-

tum illam denominet, ut cum natura dicitur cognita esse, vel abstracta, cognitio accidens est reale illius naturæ, sed extrinsecum tantum. Similiter duobus modis aliquid esse potest per intellectum: primò per intellectum cogitantem aliquid, quod non est; ut cum cogitatur chimæra: secundo per intellectum denominantem extrinsecè; ut hominem esse cognitum est per intellectum, id est pender ab intellectu, non quidem aliquid fingente, sed extrinsecè tantum denominante hominem.

Vnde

Argumentor. Vniuersale non est ens rationis, sed est verè reale, si operatio quæ fit vniuersale, nihil fingat, quod reuerà non sit; sed extrinsecè tantum denominet naturam cognitam, & abstractam: sed operatio quæ fit vniuersale, nihil fingit quod non sit à parte rei, sed extrinsecè tantum naturam denominat cognitam & abstractam. Non cogito naturam esse in singularibus à parte rei; sic enim aliquid fingerem; sed tantum cogito naturam non cogitatis singularibus, ubi nulla est fictio. Vnde dixit Philosophus, abstracteantum non esse mendacium, quia dum concipitur vnum alio non concepto, nihil fingitur: ergo vniuersale non est ens rationis, sed ens verè reale.

Ad primam respondeo, negando quod vniuersale habeat tantum esse obiectiue in intellectu; quod probo, quia habere esse obiectiue in intellectu, est cognosci ab intellectu: sed vniuersale reuerà est, quamvis non cognoscatur ab intellectu; natura enim humana verè abstracta est, etiam si non cognoscatur ab intellectu, quod illa sit abstracta; sicut homo est reuerà cognitus, quamvis nullus cognoscat illum esse cognitum, licet ille non sit cognitus, si nullus intellectus cognoscat hominem: eodem enim modo natura est verè vniuersalis, licet nullus intellectus cognoscat vniuersale, sed tantum cognoscat naturam, non cognitatis singularibus: igitur vniuersale non necessariò habet esse obiectiue in intellectu. Vnde ad probationem distinguitur minor: sed vniuersale non est nisi dum cognoscitur natura sine singularibus, totum esse illius est cognosci, non cognitatis singularibus, concedo; vniuersale non est nisi dum cognoscitur ipsum vniuersale, totum esse illius est cognosci vniuersale, nego. Verum enim est, quod natura cognoscitur dum abstrahitur & fit vniuersalis; falsum est quod necessariò cognoscatur ipsum vniuersale.

Instabis primò, ut aliquid ens rationis habeat tantum esse obiectiue in intellectu, non est opus ut cognoscatur, quod illud sit ens rationis: ergo ut vniuersale habeat esse obiectiue in intellectu, non est opus ut cognoscatur formaliter vniuersale.

Respondeo negando consequentiam, quia in vniuersali sunt duo, natura realis & vniuersalitas: ut vniuersale, quatenus vniuersale habeat esse obiectiue in intellectu, non sufficit ut cognoscatur natura, sed cognosci etiam debet vniuersalitas, per quam denominatur vniuersale. Igitur, ut aliquid sit ens rationis, requiritur ut id quod denominatur ens rationis, cognoscatur ab intellectu, & in eo habeat tantum esse obiectiue. At verò id quod denominatur vniuersale, scilicet natura, non habet tantum esse obiectiue in intellectu.

Instabis secundò. Natura quæ denominatur vniuersalis, prout denominatur vniuersalis, habet tantum esse obiectiue in intellectu: ergo quatenus denominatur vniuersalis est ens rationis.

Respondeo